

„Noc kostelů má tu ideu, že může udržet světlem a vnitřní energií,“ tvrdí Miloš Szabo

06.05.2014

Oblíbená akce Noc kostelů se letos koná 23. května a každoročně se setkává s nadšenou odezvou. Dozajista pravý důvod k tomu vyzpovídat Miloše Szabo, faráře v kostele sv. Prokopa, který se podílí nemalou měrou na celé organizaci. Noc kostelů nabízí ale ještě něco navíc, než prohlídku sakrálních prostor v noční atmosféře, které jsou jinak veřejnosti uzavřeny.

V souvislosti s akcí Noc kostelů použil kardinál Dominik Duka termín „blackout“, které vysvětlil tak, že dnešní doba trpí ztrátou životních hodnot a morálních principů. Jak tomu rozumíte vy?

Určitě s ním souhlasím. Každý, kdo vnímá aktuální svět, musí poznat, že nelze jenom brát, ale musí i dávat, a to nemyslím jen po té ekonomické stránce. Pokud nebude seshora padat voda, studny vyschnou, a podobné je to i mezi námi lidmi. Pokud nebude větší sebeobětavosti a myšlenky zapomenout víc na sebe a dávat ostatním, pak ani nebude co brát. Dnes se vše vyvíjí jinak. Spíš každý vidí sám sebe a o ostatní se nestará, přestože to tady ještě není tak dramatické. Noc kostelů není jako Muzejní noc, kde obdivujete např. jen architekturu. Noc kostelů má tu ideu, že může udržet světlem a vnitřní energií. Dokazuje, že ještě existují síly, aby člověk byl víc obětavý, vstřícný a aby dokázal ze sebe dávat jen tak.

Každý kostel má jinou atmosféru a návštěvník si nalezne sám k němu individuální postoj. Přesto se zeptám: liší se žižkovské kostely mezi sebou, co se týče duchovního rozměru?

Záleží na tom, jak je dotyčný příchozí naladěn a co očekává. Pokud hledá architekturu, pochopitelně je rozdíl mezi pozdním barokem u svatého Rocha, novogotikou u svatého Prokopa anebo eklekticko-kubistickým stylem v Betlémské kapli. Pak je vidět rozdílnost víry a náboženství, které jinak chápe prostor. Zatímco u katolíků budou kostely zdobnější, pak u husitů a evangelíků je styl strozejší. Jsou to ale prostory, v nichž lidé přemýšlejí o životě a záleží na tom, co návštěvník hledá. Ano, každý sbor, modlitebna či kostel má jinou atmosféru a záleží na návštěvníkovi, co si z něho vybere. Program je také různorodý. Může to být čtení literatury, koncert, program pro děti...

Noc kostelů navštíví tisíce návštěvníků. Přitom platí obecně podvědomí, že v Čechách vládne ateismus. Není v tom rozpor?

Nevím, kdo to tvrdí, že tu vládne ateismus, takže mě ta otázka trochu míjí. Je pravda, že lidí praktikujících víru, není mnoho. Ale já si myslím, že v národě určitý potenciál toho hledání je, takže tak zlé by to nemuselo být. Druhá věc je, jaká je souvztažnost mezi vírou a církví, jestli lidé vnímají víru stejně jako určité patření do církví. Jestli tu vládne lidská úcta mezi těmi, co jsou praktikující a co nejsou. Na tomhle poli ještě máme co dělat, abychom se neuráželi a neházeli po sobě špínu. Že praktikující žijí jen z daní pracujících, to jsou termíny, co jsem slyšel před 30 lety, a není to pravda. Že jsou Češi samí ateisti, taky není pravda.

Jestli se komunismu něco podařilo, tak to, že utlumil praktikovat víru. Je to tak?

Podařilo se oddělit víru od života. Pokud někdo řekne, že věřím v Boha, ale zároveň žiju jako nevěřící, je to škoda. Protože hodnoty, které jsem zmiňoval na začátku, by neměly být výjimkou či hrdinským činem, který odmění akorát pan prezident či jiní politici. Měla by to být běžná výbava každého člověka, který má oči a srdce. Pro věřící by to mělo platit dvojnásob.

Narodil jste se na Slovensku, máte kořeny v Čechách a Maďarsku. Na Žižkově u sv. Prokopa působíte již třináct let. Jak jste si sem našel cestu?

Katolický kněz si ji nevybírám. Je disponován svým biskupem, který řídí celou diecézi. Pokud se mu uvolní místo na nějaké farnosti, rozhoduje o vhodném kandidátovi. V roce 2001 mě sem kardinál Vlk poslal z Roudnice nad Labem, a protože jsem si byl vědom toho, že musím poslechnout svého nadřízeného, sbalil jsem si svých pár švestek a jsem tu.

Bylo to tedy jen direktivní rozhodnutí.

Ano. U jiných církví to funguje třeba jinak. Ale u katolické církve je to takhle zavedené 2000 let, aby biskup to svěřené území mohl spravovat podle potřeby a vlastního uvážení.

Není to pro některé začínající kněze drsné, když se dostanou do zcela nového prostředí, a to mám na mysli venkovské farnosti, které bez jakéhokoli zázemí chátrají, a jejich provoz je finančně velice náročný?

Zkuste se zeptat těch lidí z malých vesniček. Protože i oni umí být vděční. Kdo jiný než církve má jít příkladem, co se týče zmiňované obětavosti? Dává se k dispozici těm, co to prostě potřebují. Je to určitý projev ochoty jít tam, kde ho nečeká žádná sláva nebo mediální zájem. Ale zrovna na té vesničce může mladý kněz přinést nový vítr a ideály, pro které se mohou lidé zapálit.

Zápal se ale postupně vytratí.

Záleží na člověku. Vesnice přinášejí náročnější způsob života, který je těžší než ve městě. Jsou tam polnosti, každý si opravu zajistí sám, než aby volal řemeslníka. A na faráře se i tímto klade jiný nárok. Má na starosti kostel, ale často nic jiného, co by mu na něj vydělávalo. Tím pádem jsou odkázáni na to, jak se věřící zapojí do společného soužití.

Pojďme se bavit o Žižkovu. Jak vám přirostl za ta léta k srdci?

Když jsem sem nastoupil, Žižkov jsem neznal. Akorát z vyprávění, a to nebylo příliš pozitivní. Staré mýty o Žižkovu, Karlíně a Libni, co kolovaly po Praze, se mě samozřejmě dotkly a já očekával bojovou čtvrt. Byl jsem pak velmi překvapen, jaký má genius loci čili ducha místa, který nenajdete v žádné jiné městské čtvrti. Má napůl lidový, napůl intelektuální charakter s prvky obyčejnosti. Zároveň tu převládá určitý pocit krásy. Když vylezete na Parukářku a díváte se na velkou Prahu, tak my na ten Pražský hrad hledíme jaksí z výšky. Žižkov má určitý nadhled. A když pak slezeme dolů, žijeme dál v té „spodině“ a obyčejnosti. Mám rád Žižkov, protože se tady žije.

Jste autorem mnoha publikací o Olšanských hřbitovech. Těší vás, že se setkaly s pozitivními reakcemi?

Zájem o Olšanské hřbitovy vzrostl a ubývá hrozby, že tam zloděj ukradne sochy nebo náhrobky, protože je tam živěji. Mám také pozitivní reakce od čtenářů, kteří tak najdou snáz svoje pochované příbuzné. Jsem rád, že knížky o Olšanských hřbitovech mají i tenhle efekt. Jinak zrovna nedávno mi přišel dopis s adresou: Miloš Szabo, Olšanské hřbitovy. Tak jsem se smál, že mě to našlo ještě živého. Na hřbitov chodím rád, protože je to místo, kde nepřemýšlím o tom, jak jsem žil, ale jak žiju teď.

Co připravujete do budoucna?

Měly by mě vyjít dvě knížky. Další díl o Olšanských hřbitovech, který vyjde na podzim, a takové zamyšlení o manželství. S čím člověk vstupuje do manželství, jaké výhody a zklamání ho mohou čekat. Nebude to tedy jen kniha, která se bude týkat náboženství.

Miloš Szabo (nar. 1964) pochází ze Slovenska, od roku 2001 ale působí jako farář u sv. Prokopa na Žižkově. Je autorem řady knížek o Olšanských hřbitovech, roku 2006 mu vyšla knížka o zpovědi, o dva roky později publikace *Žít podle Bible – poprvé s Matoušem*, která se zabývá zamyšlením nad různými aktuálními otázkami dneška. V roce 2013 napsal její druhé pokračování *Žít podle Bible – podruhé s Janem*. Mimo to je i čestný občan Prahy 3.

Text a foto: Martin Hošna